

29. 6. 1997

**POSELSTVÍ PAPEŽE
JANA PAVLA II.
K ŠESTÉMU
SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH
LORETO 11. ÚNORA 1998**

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE
PRAHA 1998
(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

Drazí bratři a sestry!

1. Oslavy nadcházejícího Světového dne nemocných, 11. února 1998, se budou konat ve svatyni v Loretu. Zvolené místo připomíná okamžik, kdy se mocí Ducha svatého Slovo stalo tělem v lůně Panny Marie, čímž nás vybízí k zaměření pozornosti na tajemství vtělení.

Při mých četných poutích na toto „první poutní místo mezinárodního významu zasvěcené Panně Marii, které bylo po staletí skutečným mariánským srdcem křesťanství“ (*List Mons. Pasquale Macchimu*, papežskému delegátu v Loretě, 15. srpna 1993), jsem vždy pociťoval mimořádnou blízkost nemocných, kteří sem ve velkém počtu s důvěrou přicházejí. „Kde by se jim konečně mělo dostat lepšího přijetí než v domě té, kterou právě v ‚loretánských litaniích‘ vzýváme jako ‚uzdravení nemocných‘ a ‚těšitelku zarmoucených‘?“ (*tamtéž*)

Proto volba Loreta výborně souzní s dlouhou tradicí láskyplné péče církve o ty, kdo trpí na těle a na duchu. Církev nikdy nepřestane oživovat modlitbu, kterou věřící s důvěrou v přímlovu Panny Marie pozvedají k Pánu za nemocné. Toto významné setkání poskytuje církevnímu společenství též příležitost, aby se ve zbožném usebrání zastavilo před domem Svaté rodiny, *obrazem* zásadní události a tajemství, jímž je vtělení Slova, aby tak získalo světlo a sílu Ducha proměňujícího lidské srdce v *příbytek naděje*.

2. „A Slovo se stalo tělem.“ (Jan 1,14) V loretánské svatyni si lze více než kdekoli jinde povšimnout hlubokého smyslu těchto slov evangelisty Jana. Mezi stěnami domu Svaté rodiny k nám Ježíš Kristus, „Bůh s námi“, mimořádně mocně promlouvá o lásce Otce (srov. Jan 3,16), jejíž vrcholným vyjádřením je vtělení Vykupitele. Bůh hledající člověka se sám stal člověkem, postavil most mezi božskou přesažností a lidskou podmíněností. „Ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl... ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.“ (Flp 2,6-8) Kristus nepřišel proto, aby z nás sňal naše bolesti, ale aby je s námi sdílel a tím, že je na sebe přijal, jim udělil spásnou hodnotu: tím, že přijal účast na lidství s jeho omezeními a bolestmi, je vykoupil. Spása, kterou přinesl a jejímž předobrazem je uzdravení nemocných, otevírá *obzory naděje* těm, kdo se nacházejí v těžkém období utrpení.

3. „Mocí Ducha svatého.“ Tajemství Vtělení je dílem Ducha, který je v Nejsvětější Trojici „Osoba-láska, nestvořený dar, věčný pramen každého daru pocházejícího od Boha v řádu stvoření, přímý princip a v jistém smyslu subjekt sebesdělování Boha v řádu milosti.“ (encyklika *Dominum et vivificantem*, 50) Jemu je věnován rok 1998, druhý rok bezprostřední přípravy na Jubilejní rok 2000.

Duch svatý, vlitý do našich srdcí, nám dává nevýslovným způsobem zakusit „blízkého Boha“, kterého nám zjevil Kristus: „A protože jste synové, poslal nám Bůh do srdce Ducha svého Syna, Ducha, který volá: ‚Abba, Otče!‘“ (Gal 4,6). Tento Duch je opravdovým *ochráncem naděje* všech lidských tvorů, a zejména těch, které „mají prvotiny Ducha“ a „očekávají vykoupení těla“ (srov. Řím 8,23). V srdci člověka se Duch svatý stává - jak uvádí liturgická sekvence ze slavnosti letnic - opravdovým „otcem chudých, dárce darů, světlem srdcí“; stává se „milým hostem duše“, který přináší „odpočinek“ unaveným, „útočiště“ v „žáru“ dne, „útěchu“ uprostřed neklidu, bojů a nebezpečí každé doby. Právě Duch dává lidskému srdci sílu čelit těžkým situacím a překonávat je.

4. „V lůně Panny Marie.“ Při rozjímání o stěnách domu Svaté rodiny jako bychom slyšeli doznívat slova, jimiž Pánova Matka dala svůj souhlas a přislíbila spolupráci na spásném Božím plánu: *ecce*, velkodušné odevzdání se; *fiat*, důvěryplnou podřízenost. Protože se Maria stala *schopnou přijmout Boha zcela bez výhrad*, učinila ze svého života neustálou spolupráci na spásném díle, které naplnil její Syn Ježíš.

V tomto druhém roce příprav na Jubileum je zapotřebí rozjímat o Marii a napodobovat ji především jako „ženu, která uposlechla volání Ducha, ženu mlčení a naslouchání, *ženu naděje*, která jako Abrahám dokázala přijmout Boží vůli, neboť ‚ačkoli už nebylo naděje, ona přece doufala‘ (Řím 4,18).“ (apoštolský list *Tertio millennio adveniente*, 48) Tím, že se Maria prohlásila *služebnicí Páně*, dokáže dát se do služby i jeho lásce k lidem. Svým příkladem nám pomáhá pochopit, že bezpodmínečné přijetí Boží svrchovanosti člověka uvádí do postoje naprosté ochoty. Tímto způsobem se Panna Maria stává *obrazem*

bdělé péče a soucitu s trpícími. Je příznačné, že se po velkomyslném přijetí andělova poselství spěšně odebírá posloužit Alžbětě. Později, když se novomanželé v galilejské Káně ocitají v nepříjemné situaci, přijímá výzvu a zasahuje v jejich prospěch, čímž se výmluvně stává odleskem starostlivé Boží lásky. Nejvyšším projevem *služby* Panny Marie se stává účast na utrpení a smrti Syna, když u paty kříže přijímá poslání Matky církve.

Při pohledu na ni, *Uzdravení nemocných*, se mnoho křesťanů po staletí učilo odít svou péčí o nemocné do mateřské lásky.

5. Rozjímání o tajemství vtělení, které v nás tak bezprostředně vyvolává dům Svaté rodiny v Loretu, oživuje víru ve spásné dílo Boha, který v Kristu osvobodil člověka od hříchu a smrti a otevřel jeho srdce naději na nová nebesa a novou zemi (srov. 2 Petr 3,13). Ve světě trýzněným utrpením, rozpory, sobectvím a násilím žije věřící s vědomím, že „celé tvorstvo zároveň sténá a spolu trpí až doposud“ (Řím 8,22) a bere na sebe úkol být slovem i životem svědkem vzkříšeného Krista.

Z toho důvodu jsem v apoštolském listě *Tertio millennio adveniente* vyzval věřící, aby zhodnotili „znamení naděje, přítomná v tomto posledním úseku století, navzdory stínům, které je často zastírají našim očím“, a aby věnovali zvláštní pozornost „pokroku, kterého dosáhla věda a technika a zvláště lékařství ve službě lidskému životu.“ (46) Pro úspěchy dosažené v potírání nemocí a ve zmírňování utrpení však nesmíme zapomínat na mnohé situace, v nichž je zneuznáváno a pošlapáváno ústřední postavení a důstojnost lidské bytosti, jak tomu je, když se o zdravotnictví uvažuje z pohledu zisku, a nikoli solidární služby, když je rodina ponechána, aby se zdravotními problémy vypořádala sama, nebo když jsou nejslabší vrstvy společnosti nuceny snášet následky nespravedlivého opomíjení a diskriminace.

U příležitosti tohoto *Světového dne nemocných* bych chtěl vyzvat církevní společenství k tomu, aby ve spolupráci se všemi věřícími a lidmi dobré vůle obnovilo úsilí o proměnu společnosti v „*dům naděje*.“

6. Toto úsilí si vyžaduje, aby *církevní komunita* žila jako společenství: jedině tam, kde se muži a ženy nasloucháním Slovu, modlitbou a slavením svátostí stávají „jedním srdcem a jednou duší“, rozvíjí se i bratrská solidarita a sdílení statků a uskutečňuje se to, co svatý Pavel připomíná křesťanům v Korintě: „Trpí-li jeden úd, trpí s ním všechny ostatní údy.“ (1 Kor 12,26)

Církev je při přípravách na velké Jubileum roku 2000 povolána, aby zvýšila své úsilí realizovat společenství, o němž hovoří Apoštol, konkrétními projekty. Ať se diecéze, farnosti a všechna církevní společenství snaží předkládat témata zdraví a nemoci ve světle evangelia; ať povzbuzují k podpoře a ochraně života a důstojnosti lidské bytosti od početí až do přirozeného konce; ať konkretizují a zviditelňují upřednostnění lidí chudých a na okraji společnosti, mezi nimiž by měli láskyplnou péčí obklopit oběti nových sociálních nemocí, postižené, chronicky nemocné, umírající a ty, kdo jsou politickými a sociálními nepokoji přinuceni opustit svou zemi a žít v nouzových, ba přímo nelidských podmínkách.

Společenství, která dokáží žít opravdovou evangelní *diakonií*, která v chudém a nemocném vidí „svého Pána“ představují odvážnou zvěst o vzkříšení a přispívají k účinné obnově naděje „v konečný příchod Božího království.“

7. Drazí *nemocní*, v církevním společenství vám přísluší mimořádné místo. Vámi prožívaný stav utrpení a touha znovu získat zdraví vám dodává zvláštní smysl pro hodnotu naděje. Vaši touhu po zdraví těla i ducha svěřuji do přímluvy Panny Marie a vybízím Vás, abyste ji osvěcovali a povznášeli teologální ctností *naděje*, jež je Kristovým darem.

Naděje Vám pomůže dodat utrpení nový význam tím, že je proměněna v *cestu spásy* při evangelizaci a vykoupení. „Utrpení má“ totiž „pro člověka i společnost také pozitivní smysl, protože je určeno k tomu, aby se stalo formou účasti na spásném utrpení Kristově a na jeho radosti ze zmrtvýchvstání, je proto silou, jíž se posvěcuje a buduje církev.“ (*Christifideles laici*, 54; *Salvifici doloris*, 23) Jestliže se Vaše zkušenost s bolestí bude utvářet podle Kristovy zkušenosti a jestliže v ní bude sídlit Duch svatý, pak bude hlásat vítěznou moc vzkříšení.

8. Rozjímání o domu Svaté rodiny nás přirozeně vede k zastavení u *Nazaretské rodiny*, jež neušla zkouškám: v jednom liturgickém hymnu je nazvána „přivyklá utrpení“ (*Římský breviář*, bohoslužba hodin o svátku Svaté rodiny). Přesto se však tento „svatý a milý příbytek“ (*tamtéž*) těšil i té nejčistší radosti.

Mým přáním je, aby z tohoto rodinného krbu dospěl dar pokoje a důvěry do každé lidské rodiny zraněné utrpením. Současně s výzvou církevnímu a občanskému společenství, aby se ujal obtížných situací, v nichž se nachází mnoho rodin, jež tíží nemoc některého z jejich členů, připomínám, že Pánovo přikázání navštěvovat nemocné se vztahuje v první řadě na rodinné příslušníky. Je-li péče o nemocné členy rodiny vykonávána v duchu láskyplného darování se a je-li podpírána vírou, modlitbou a svátostmi, může se pro nemocného proměnit v nenahraditelný léčebný prostředek a pro všechny se může stát příležitostí jak objevit vzácné lidské a duchovní hodnoty.

9. V této souvislosti se obracím zvláště na profesionální i dobrovolné *pracovníky ve zdravotnictví a pastorači*, kteří se s potřebami nemocných setkávají neustále. Chci je povzbudit, aby nikdy neztráceli ze zřetele vznešenost úkolu, jenž jim byl svěřen, a nikdy se nedali přemoci obtížemi a nepochopením. Pracovat ve světě zdravotnictví znamená nejen bojovat proti nemoci, ale především zvelebovat kvalitu lidského života. Křesťan si je vědom, že „Boží slávou je živý člověk“, a proto ctí Boha v lidském těle, a to v jeho vznešených stránkách jako je síla, vitalita a krása, stejně tak jako v jeho zranitelnosti a pomíjivosti. Neustále hlásá transcendentní hodnotu člověka, jehož důstojnost zůstává nedotčena i ve zkušenosti bolesti, nemoci a stárnutí. Díky víře v Kristovo vítězství nad smrtí s důvěrou očekává okamžik, kdy Pán „přemění naše ubohé tělo, aby nabylo stejné podoby jako jeho tělo oslavené. Způsobí to jeho moc, kterou si může podřídit všecko.“ (Flp 3,21)

Na rozdíl od těch, kdo „nemají naděje“ (srov. 1 Sol 4,13), věřící člověk ví, že období utrpení představuje příležitost k novému životu, milosti a vzkříšení. Tuto jistotu vyjadřuje léčebným úsilím, schopností přijmout a doprovázet, účastí na Kristově životě sdělovaném modlitbou a svátostmi. Cožpak péče o nemocného a umírajícího, pomoc *vnějšimu člověku*, který podléhá pomíjivosti, aby se *vnitřní člověk* den za dnem obnovoval (srov. 2 Kor 4,16), není spoluprací s oním *procesem vzkříšení*, který Pán zasadil do lidských dějin ve velikonočním tajemství a který dojde naplnění na konci času? Není to snad způsob jak obhajovat naděje (srov. 1 Petr 3,15), která nám byla dána? V každé osušené slze je již zvěst posledního času, předchůť konečné plnosti (srov. Zj 21,4 a Iz 25,8).

Křesťanské společenství se ji toho vědomé, a proto se snaží pečovat o nemocné a zvelebovat kvalitu života ve spolupráci se všemi lidmi dobré vůle. Toto delikátní poslání ve službě člověku uskutečňuje jak s respektem a pevným přesvědčením vůči silám projevujícím odlišné morální pohledy, tak aktivním přínosem k zákonným úpravám týkajícím se životního prostředí, podpory a spravedlivého rozdělování zdrojů ve zdravotnictví a prosazování hlubší solidarity mezi bohatými a chudými národy (srov. *Tertio millennio adveniente*, 46).

10. Marii, těšitelce zarmoucených, svěřuji ty, kdo trpí na těle a na duchu, spolu s pracovníky ve zdravotnictví a všemi, kdo se velkodušně věnují péči o nemocné.

K tobě, Panno loretánská, s důvěrou hledíme.

Tebe, „živote, sladkosti a *naděje naše*“, prosíme o milost, abychom dokázali očekávat svítání třetího tisíciletí se stejnými city, které rozechvívaly tvé srdce, když jsi očekávala narození svého Syna Ježíše.

Tvá ochrana ať nás osvobodí od pesimismu a umožní nám zahlédnout mezi stíny naší doby zářivé stopy Pánovy přítomnosti.

Tvé mateřské něze svěřujeme slzy, povzdechy a naděje nemocných. Ať na jejich rány sestoupí dobrodiní balzámu útěchy a naděje. Ať se jejich bolest, spojená s bolestí Ježíšovou, promění v nástroj vykoupení.

Ať nás tvůj příklad vede, abychom učinili z naší zkušenosti ustavičnou chválu Boží lásky. Učiň nás pozornými k potřebám ostatních, horlivými pomáhat tomu, kdo trpí, a schopnými doprovázet toho, kdo je sám; ať jsme strůjci naděje tam, kde se odehrávají lidská dramata.

V každé etapě naší cesty, ať radostné, či smutné, nám s mateřskou láskou ukazuj svého Syna „Ježíše...
ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria.“
Amen.

Ve Vatikánu 29. června 1997, v den slavnosti apoštolů sv. Petra a Pavla.

Joannes Paulus II